

ВІДГУК
офіційного опонента, кандидата філологічних наук
Мосієвич Лариси Василівни
на дисертацію Єрмакової Наталії Миколаївни
«Семасіологічні параметри субстантивної еврисемії англійської мови»,
представлену до захисту на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські
мови

Аналіз семантики мовних одиниць завжди найбільше впадал в око дослідників. Значення слова, як жодна інша категорія мови, було й залишається предметом постійних дискусій. Особливу увагу привертає питання про широкозначність. Проблема визначення широкозначних слів зумовлена особливим зв'язком між такими компонентами значення як: референт, денотат і сигніфікат. Не всі лінгвісти дотримуються думки про автономність явища широкозначності та можливості протиставлення багатозначності. Еврисемію і полісемію вважають окремими, самостійними категоріями (Н. Амосова, Л. Гросул, Т. Жукова). Широкозначність розглядають як характеристику одного з лексико-семантичних варіантів багатозначного слова (Т. Гурська, С. Дімова). Але всі погляди щодо цієї проблеми зводяться до констатації факту, що, чим ширше значення слова – тим більшою є його залежність від контексту. Еврисема до будь-якого контексту надає притаманного йому конкретного сенсу.

Спираючись на вищезазначене, можна стверджувати, що **актуальність** дисертації, яка рецензується, зумовлена необхідністю визначення місця феномену еврисемії у лексико-семантичному просторі англійської мови та з'ясування її системних відношень з такими суміжними явищами, як полісемія, гіперо-та гіпонімія.

Проблема, мета та завдання, заявлені у роботі, сформували новизну висновків та наукових положень. Переконливою є **наукова новизна** проведеного дослідження та його результати: Н. М. Єрмакова довела автономність широкозначності в межах лексико-семантичної системи англійської мови, виявила спільні та відмінні риси еврисемії із суміжними з

нею мовними явищами, розробила класифікацію виокремлення ступенів референтної віднесеності широкозначних одиниць на основі визначення типів референтів субстантивних еврисем англійської мови.

Серед наукових здобутків необхідно зазначити те, що дослідниця довела, що значення еврисемічної лексеми дериваційно незалежне, тоді як між значеннями полісемічної одиниці наявні відношення семантичної похідності. На схвалення заслуговує намір авторки довести, що ототожнення широкозначності й абстракції неможливе; розкрити особливості функціонування похідних слів еврисем у складі фразеологізмів в англійській мові.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що здобуті результати є внеском у такі галузі англістики, як лексикологія (розділ «Лексична семантика») та лінгвостилістика, та загального мовознавства – теорія мови та комунікації.

Практичне значення здобутих результатів полягає в можливості їх використання в лекційних курсах з лексикології та стилістики, теорії перекладу, спецкурсів із семантичної парадигматики, когнітивної лінгвістики, теорії комунікації, семасіології, у лексикографічній практиці, при написанні наукових робіт, а також для укладання навчальних і методичних посібників із зазначених дисциплін.

Дисертаційне дослідження відрізняється комплексною системністю репрезентації матеріалу, досконалим володінням різноманітними методами аналізу, добре продуманою структурованістю, що свідчить про здатність дисертантки досконало володіти широким спектром різноманітних методів аналізу. Робота складається зі вступної частини, трьох розділів із висновками до кожного, загальних висновків та списку літератури.

Робота містить багато слушних зауважень та спостережень, вдалих теоретичних знахідок, зокрема, багато уваги авторка приділила поліреферентності еврисем, єдності сигніфікату і денотату у широкозначних слів (п.2.2.1, п. 2.2.2.); аналізу недоліків номінативної та дейктичної теорії

значення (п.2.3.). В роботі авторка надає багато прикладів з німецької мови, що є доречним для спеціальності «Германські мови». Також заслуговують на увагу різноманітні класифікації широкозначних іменників (п.2.3.), таблиці ступенів референтної віднесеності фразеологізмів з базовою еврисемою *thing* та її дериватами (п.3.1.1., 3.1.2.).

Вагомою є робота дослідниці з джерельною базою: науковому аналізу піддано 340 позицій. Загальний обсяг дисертації становить 196 сторінок, обсяг основного тексту – 160 сторінок.

Основні результати дослідження знайшли своє відбиття в 7 одноосібних публікаціях, 6 із яких є науковими статтями, опублікованими у фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному науковому журналі (Австрія).

Ознак плагіату в науковій праці не виявлено.

Але, відзначаючи здобутки розвідки Єрмакової Н. М., хотілось би, щоб Наталія Миколаївна відповіла на такі запитання:

1. Відомо, що чим широкозначніше слово, тим багатший його евфемістичний потенціал. Еврисема *condition* може слугувати евфемістичним субститутом для слова «вагітність», *situation* – для слова «war», *affair* – для «sexual relationship». Тоді чому в п.1.3. «Функції широкозначних слів англійської мови у процесі їхньої семантизації» евфемістична функція еврисем не виокремлюється?
2. Чи згодні Ви, що семантична невизначеність компенсується високим аксіологічним потенціалом?
3. Чи не могли б Ви схарактеризувати більш детально когнітивні та прагматичні особливості явища еврисемії?

Ми вважаємо за можливе висловити певні зауваження:

1. У Розділі 2 на ст. 79, 83 введено такі поняття, як «суперординатний рівень» і «субординатний рівень», але не представлено їхніх дефініцій.
2. У Розділі 3, на нашу думку, було б краще надати кількісні показники: а) фразеологізмів з базовою еврисемою *thing* та з її дериватами; б) «бінарних»

фразеологізмів з дериватами еврисеми *thing*; в) ступенів референтної віднесеності еврисемічних субстантивних лексем англійської мови.

Загалом, ці запитання та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження, оскільки стосуються часткових, а не принципових положень рецензованої роботи.

Маємо підкреслити ще раз, що дослідження Єрмакової Н.М. є самостійною завершеною науковою працею, результати якої дозволяють судити про високий науковий рівень авторки. Зауваження у жодному разі не зменшують теоретичної та практичної цінності поданої розвідки та не знижують загальної позитивної оцінки.

На підставі детального знайомства з дисертацією, авторефератом, зміст якого є ідентичним положенням дисертації, та основними публікаціями вважаємо, що науковий доробок Н.М. Єрмакової **«Семасіологічні параметри субстантивної еврисемії англійської мови»**, поданий на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, є завершеним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати. Дисертація **відповідає** чинним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567, а її авторка, **Єрмакова Наталія Миколаївна**, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії та практики перекладу,
Класичного приватного університету

Л.В. Мосієвич

Підпис засвідчую:
Вчений секретар
Класичного приватного університету,
Доктор з державного управління, доцент

О.В.Кіктенко